

Sygn. akt

POSTANOWIENIE

Dnia 11 września 2014 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy – Żoliborza w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Anna Przesmycka

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2014 roku w Warszawie
na posiedzeniu niejawnym

sprawy L R

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w W

z udziałem zainteresowanych: Ministerstwa Zdrowia w Warszawie, I

w W

o zasiłek chorobowy

na skutek odwołania L R

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń

Społecznych

w W

z dnia

września 2013 r. znak:

postanawia:

w trybie art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne:

czy norma prawna wynikająca z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 84 ust. 1 i art. 84 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych rozumiana w ten sposób, że dopuszcza wydanie decyzji nakazującej zwrot nienależnie pobranych świadczeń z zasiłku chorobowego za okres 3 lat wstecz liczony od dnia ostatniej wypłaty, bez względu na upływ czasu od daty ostatniej wypłaty nienależnie pobranego świadczenia, jest zgodna z art. 2 oraz art. 32 ust. Konstytucji RP?



Na opisie właściwe podpisy
za zgodność z oryginałem

sekretarz

SYGN. AKT
REJONOWY

11 września 2014 r.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia z dnia września 2013 r. znak:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W odmówił ubezpieczonej L R prawa do zasiłku chorobowego za okresy od dnia sierpnia 1999 r. do dnia maja 2000 r. oraz od dnia września 2000 r. do dnia października 2000 r. oraz zobowiązał ją do zwrotu zasiłku chorobowego z funduszu chorobowego za wskazane okresy w kwocie zł brutto wraz z odsetkami w kwocie zł brutto.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła ubezpieczona, zaskarżając w/w decyzję w całości i zarzucając zaskarżonej decyzji błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonej decyzji, polegający na ustaleniu, że w okresach od dnia sierpnia 1999 r. do dnia maja 2000 r. i od dnia września 2000 r. do dnia października 2000 r. wykonywała pracę zarobkową na rzecz pracodawcy – I

w W , podczas gdy w tym czasie pracy nie wykonywała.

Z ostrożności, na wypadek ustalenia, że zasiłek chorobowy za wskazane wyżej okresy było pobrany nienależnie, zarzuciła ponadto zaskarżonej decyzji:

1. naruszenie art. 84 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej: „u.s.u.s.”) poprzez orzeczenie obowiązku zwrotu pobranych kwot za okres dłuższy niż ostatnie trzy lata przed wydaniem zaskarżonej decyzji;
2. naruszenie art. 84 ust. 11 u.s.u.s. poprzez zobowiązanie ubezpieczonej do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy podczas, gdy Zakład Ubezpieczeń Społecznych w okresie wypłacania zasiłku miał wiedzę o pozostawaniu przez nią w stosunku pracy z pracodawcą – I w W ;
3. naruszenie art. 84 ust. 11 u.s.u.s. poprzez zobowiązanie ubezpieczonej do zwrotu odsetek podczas, gdy Zakład Ubezpieczeń Społecznych w okresie wypłacania zasiłku miał wiedzę o pozostawaniu przez nią w stosunku pracy z pracodawcą – I w W ;
4. art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 476 k.c. i art. 84 ust. 1 u.s.u.s. poprzez zobowiązanie ubezpieczonej do zwrotu odsetek liczonych od dnia następującego po dniu wypłaty zasiłków, podczas gdy można było obciążyć ją obowiązkiem zapłaty odsetek dopiero od dnia następnego po doręczeniu zaskarżonej decyzji.

Ubezpieczona złożyła również wniosek o zgłoszenie Trybunału Konstytucyjnego pytania prawnego na podstawie art. 193 Konstytucji RP, czy art. 84 ust. 3 u.s.u.s. rozumiany w ten sposób, że wskazany w tym przepisie okres 3 lat obejmuje okres liczony od ostatniej

wypłaty (pobrania) nienależnego świadczenia jest zgodny z art. 2 art. 32 ust. 1 i art. 64 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w jakim dopuszcza wydanie decyzji nakazującej zwrot nienależnie pobranego zasiłki chorobowego bez względu na upływ czasu od chwili pobrania tego zasiłku.

Ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez ustalenie, że przysługiwało jej prawo do zasiłku chorobowego za wymienione wyżej okresy i orzeczenie, że nie jest zobowiązana do zwrotu kwot zasiłku chorobowego pobranego za te okresy ani odsetek od tych kwot, względnie o orzeczenie, że ubezpieczona nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za w/w okresy ani odsetek od tych kwot.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji.

Dokonując analizy powyższej decyzji pod kątem sformułowanych w odwołaniu zarzutów, Sąd nie powziął wątpliwości co do wadliwości stanowiska ZUS w kwestii naliczania odsetek od wyliczonej przez organ rentowy na łączną kwotę zł sumy nienależnie pobranych przez ubezpieczoną świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, tj. w łącznej kwocie zł. Organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wskazał, że naliczał je od dnia następującego po dniu, w którym nastąpiła wypłata zasiłków chorobowych do dnia wydania decyzji. Stanowisko takie nie znajdowało oparcia w przepisach obowiązującego prawa, ponadto wskazać należy, iż zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury, zaprezentowanym m. in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2008 r. sygn. I UK 154/08 oraz w wyroku z dnia 3 lutego 2010 r. sygn. I UK 210/09, Sąd Najwyższy jednoznacznie określił, iż zawarte w art. 84 ust.1 u.s.u.s. odesłanie do „zasad określonych przepisami prawa cywilnego” dotyczyło wyłącznie zasad zapłaty i wysokości odsetek, a nie zasad zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Nie było zaś podstaw do stosowania przepisów prawa cywilnego do oceny wymagalności lub przedawnienia nienależnie pobranego świadczenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych są bowiem przyznawane i wypłacane na mocy decyzji administracyjnych. Stąd też o tym, że dane świadczenia są nienależnie pobrane można mówić tylko wtedy, gdy zostanie to stwierdzone prawomocną decyzją administracyjną. Bezzasadne jest zatem przyjęcie stanowiska, zgodnie z którym wypłacone na mocy obowiązującej w obrocie prawnym decyzji organu rentowego świadczenie podlegało zwrotowi już w dacie wypłaty. Redakcja przepisów art. 84 ust. 4 i 7 u.s.u.s. jasno przemawia za tym, że kwoty nienależnie pobranych świadczeń ustalane są zawsze prawomocną decyzją administracyjną. Stąd też o jakimkolwiek opóźnieniu w rozumieniu art. 481 § 1 k.c. podmiotu zobowiązanego do zwrotu nienależnie pobranych

świadczeń, może być mowa dopiero od daty skutecznego doręczenia osobie, na której ciąży obowiązek zwrotu tych świadczeń decyzji, w której organ rentowy ustalił wysokość nienależnie pobranych świadczeń i zobowiązał w/w osobę do ich zwrotu.

Wątpliwości Sądu w niniejszej sprawie nie budzi również okoliczność świadczenia przez ubezpieczoną pracy we wskazanych w zaskarżonej decyzji okresach, w których pobierała jednocześnie zasiłek chorobowy. Ubezpieczona kwestionowała powyższą okoliczność, wskazując, że choć podczas pobierania zasiłku chorobowego pozostawała w stosunku pracy z I w W, to faktycznie nie świadczyła pracy i nie pobierała wynagrodzenia. Jednakże z dokumentów przedstawionych przez w/w pracodawcę w sposób jasny wynikało, iż w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji ubezpieczona świadczyła na jego rzecz pracę i pobierała wynagrodzenie. Stąd też Sąd doszedł do wniosku, że zachowanie ubezpieczonej wypełniało dyspozycję art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, co skutkowało utratą prawa do zasiłku chorobowego przez okres udzielonego obwołującej zwolnienia lekarskiego w dniach wskazanych w zaskarżonej decyzji. W konsekwencji, ubezpieczona stosownie do art. 84 ust. 1 u.s.u.s. w zw. z art. 84 ust. 3 u.s.u.s., obowiązana była do zwrotu na rzecz organu rentowego nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia chorobowego, wypłaconych jej w okresie 3 lat, licząc wstecz od daty ostatniej wypłaty, bowiem nie zawiadomiła Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty.

Sąd ma przy tym na uwadze, iż zagadnienie zgodności z Konstytucją przepisów normujących ramy czasowe, za które Zakład Ubezpieczeń Społecznych może żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (art. 84 ust. 3 u.s.u.s.), określone przez ustawodawcę na okres „dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata”, było już przedmiotem pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego. W sprawie o sygn. P 45/10 postanowieniem z dnia 13 grudnia 2011 r. Trybunał Konstytucyjny na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym umorzył postępowanie ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku, z uwagi na brak wpływu rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego na rozstrzygnięcie Sądu w sprawie, w której skierowane zostało pytanie prawne.

Obecnie prezentowana wykładnia powyższego przepisu na gruncie obowiązującego stanowiska judykatury w tym względzie wydaje się być dostatecznie jasna. Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego, określone w art. 84 ust. 3 u.s.u.s. przysługujące Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych prawo do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za 3 ostatnie lata, począwszy od dnia otrzymania ostatniej wypłaty, nie ulega przedawnieniu (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 stycznia 2009 r. sygn. II UK 124/08 opubl. OSNP 2010 nr 13-14 poz. 169, w uchwale z dnia 16 maja 2012 r. sygn. II PZ 1/12 opubl. M.P.Pr. 2012 nr 6 poz. 28).

Warto zwrócić uwagę, iż przedawnienie należności z tytułu nienależnie wypłaconych świadczeń z ubezpieczeń społecznych uregulowane jest jednoznacznie w art. 84 ust. 7 u.s.u.s. Regulacja powyższego przepisu nie ma jednakże charakteru wyczerpującego, albowiem jej zakresem zastosowania objęte są jedynie takie stany faktyczne, w których została już wydana decyzja organu rentowego ustalająca należności z tytułu nienależnie wypłaconych świadczeń, od daty uprawomocnienia której biegnie wskazany w powyższym przepisie dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Nie normuje ona jednakże okresu czasu pomiędzy wypłatą ostatniego z tych świadczeń a datą, do której organ może wydać powyższą decyzję. Przyjęty przez Sąd Najwyższy, w powołanych wyżej orzeczeniach, kierunek wykładni powołanego przepisu skłania się ku przyjęciu, iż przysługujące Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych prawo do żądania zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia (wykonywane w drodze wydania decyzji ustalającej należności z tego tytułu i zobowiązującej do ich zwrotu) jest bezterminowe i nie ulega przedawnieniu.

W związku z powyższą konkluzją, rozpoznając niniejszą sprawę i poddając zaskarżoną decyzję analizie co do okresów, za które organ rentowy wypłacił świadczenia nienależne, Sąd powziął wątpliwości co do zgodności przepisu art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 84 ust. 1 i art. 84 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, które to artykuły stanowiły podstawę prawną wydania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżonej decyzji, z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP w zakresie, w jakim dopuszcza się wydanie decyzji nakazującej zwrot nienależnie pobranego świadczenia za okres 3 lat licząc wstecz od dnia wypłaty w/w świadczenia, bez względu na długość czasu, który upłynął od powyższej daty.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na brzmienie powyższych przepisów.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ubezpieczony wykonujący w

okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Stosownie zaś do brzmienia art. 84 ust. 3 powołanej ustawy, nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata.

Literalna wykładnia w/w artykułów prowadzi do wniosku, iż dająca się zrekonstruować na ich podstawie norma prawna nie określa wprost ram czasowych, w których organ rentowy, który wypłacił nienależne świadczenie, może domagać się jego zwrotu od osoby, na rzecz której zostało ono wypłacone.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy znamionym jest, iż organ rentowy zaskarżoną decyzją, wydaną w dniu września 2013 r. odmówił ubezpieczonej prawa do zasiłku chorobowego w okresach od dnia sierpnia 1999 r. do dnia maja 2000 r. oraz od dnia września 2000 r. do dnia października 2000 r. oraz zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranego w tych okresach zasiłku chorobowego, w uzasadnieniu powołując się na fakt świadczenia przez ubezpieczoną pracy i pobierania wynagrodzenia za pracę w wyżej wskazanych okresach.

Okoliczność nienależnego pobrania przez ubezpieczoną w wyżej wskazanych okresach świadczeń z zasiłku chorobowego w świetle materiału dowodowego zebranego w aktach niniejszej sprawy, w ocenie Sądu na obecnym etapie postępowania uznać należało za wysoce prawdopodobną.

Zdaniem Sądu, nie sposób jednakże przejść do porządku dziennego nad okresem czasu, który upłynął pomiędzy datą wypłacenia przez organ rentowy na rzecz ubezpieczonej ostatniego z powyższych świadczeń a datą wydania zaskarżonej decyzji (tj. wynoszącym niemal 13 lat), bez dokonania analizy zgodności z przepisami obowiązującej obecnie ustawy zasadniczej jego ewentualnego wpływu na uprawnienie organu rentowego do domagania się

przymusowego zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, skorelowane z ciążącym na ubezpieczonej obowiązkiem zwrotu w/w świadczenia.

W ocenie Sądu, przyjęty kierunek wykładni normy art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku powołanymi artykułami ustawy systemowej budził wątpliwości co do zgodności z wzorcami przyjętymi w ustawie zasadniczej.

Zgodnie z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Jak wynika z treści powyższego przepisu, statuującego normę o charakterze generalnym, Konstytucja stwierdza, że ma to być demokratyczne państwo prawne, a więc ma ono zabezpieczać wpływ obywateli na władzę publiczną i ich udział w podejmowaniu decyzji państwowych. Wynika stąd także zasada poszanowania wolności i praw jednostki. W demokratycznym państwie prawnym mają być zabezpieczone nie tylko prawa większości, ale także winien być uznawany głos i wola mniejszości społeczeństwa. Ma to być wszak demokratyczne państwo prawne urzeczywistniające zasady sprawiedliwości społecznej. Konsekwencje zatem jej przyjęcia są ważne dla zagwarantowania zasady pluralizmu politycznego (wolność tworzenia partii politycznych), systemu reprezentacji (demokratyczny wybór przedstawicieli społeczeństwa), form demokracji bezpośredniej (różne postaci referendum) i roli różnorodnych form samorządu społecznego z samorządem terytorialnym włącznie (tak: Skrzydło W., Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, 2013).

Dokonując analizy przepisów składających się na objętą niniejszym pytaniem normę prawną, Sąd doszedł do wniosku, iż ukształtowany z uwzględnieniem dyrektywy wykładni zakładającej racjonalność działań ustawodawcy, system ubezpieczeń społecznych winien uwzględniać zasady sprawiedliwości społecznej, w szczególności nie zawierać sprzeczności ani luk w unormowaniach, zaś w pierwszym rzędzie powinien być ukształtowany w taki sposób, aby zapewnić należyte poszanowanie praw jednostki. W szczególności niedopuszczalnym jest, by regulacje te godziły w stabilność i pewność obrotu prawnego, w konsekwencji zastosowania przepisów stwarzając stany, w których dochodziłoby do zaistnienia trwałej, nie dającej się usunąć niepewności jednostek co do swoich praw i obowiązków. Niewątpliwie, z takim stanem rzeczy mamy do czynienia w niniejszej sprawie, bowiem na skutek zastosowania objętej pytaniem prawnym normy prawnej (z uwzględnieniem przyjętego przez Sąd Najwyższy i podzielonego przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji stanowiska, niedopuszczającego do przedawnienia prawa Zakładu

Ubezpieczeń do wydania decyzji w przedmiocie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych), osoba ubezpieczonej, która pobrała nienależnie świadczenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przez nieograniczony czas pozostawać będzie w niepewności co do stanu i wysokości swoich zobowiązań względem organu rentowego. Stan taki uznać należy za godzący w pewność i stabilność obrotu, jakimi powinno charakteryzować się demokratyczne państwo prawne, jakim jest Rzeczpospolita Polska.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

Wynikająca z powyższego przepisu dyrektywa nakazuje równe traktowanie podmiotów przez władze publiczne, jak również zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji w życiu publicznym, społecznym i gospodarczym, od której nie przewiduje się, co do zasady, żadnych odstępstw.

Tymczasem przyjęte przez organ rentowy rozumienie normy prawnej wywiedzionej z przepisu art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 84 ust. 1 i art. 84 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, prowadzi do wniosku, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ma żadnych ograniczeń czasowych w wydaniu decyzji ustalającej wysokość nienależnie pobranego świadczenia oraz nakazującej jego zwrot. Sytuację tą należy przeciwstawić analogicznej sytuacji prawnej osoby ubezpieczonej, której przysługiwałoby wobec organu rentowego roszczenie o zwrot nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne. Sytuacja prawna tej kategorii podmiotów uregulowana jest jednoznacznie i precyzyjnie w art. 24 ust. 6g u.s.u.s., który stanowi, że nienależnie opłacone składki ulegają przedawnieniu z upływem 5 lat, licząc od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 6b (tj. zawiadomienia o kwocie nienależnie opłaconych składek, które stosownie do ust. 6a powołanego przepisu mogą być zwrócone) bądź opłacenia składek, w przypadku braku takiego zawiadomienia. Przepis ten limituje pod względem czasowym możliwość przymusowego dochodzenia przez ubezpieczonego od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne.

Opisanej wyżej sytuacji podmiotów, którym przysługuje względem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wierzytelność z tytułu nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, przeciwstawić należy nieporównywalnie korzystniejszą sytuację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w przypadku wypłacenia przez niego na rzecz ubezpieczonego nienależnego świadczenia. Przyjmując bowiem rozumienie powołanej w

treści pytania prawnego normy prawnej przyjęte przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji, prawo do domagania się zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń z zasiłku chorobowego (wykonywane poprzez wydanie decyzji ustalającej wysokość w/w świadczeń i zobowiązującej do jego zwrotu) ma charakter bezterminowy, i może zostać wykonane niezależnie od długości czasu, który upłynął od dnia wypłacenia ostatniego z nienależnie pobranych świadczeń do dnia wydania takiej decyzji. Termin przedawnienia tego roszczenia, unormowany w art. 84 ust. 7 u.s.u.s., wynosi 10 lat, jednakże jego bieg rozpoczyna się dopiero od daty uprawomocnienia się w/w decyzji.

Tak ukształtowana sytuacja prawna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w porównaniu do sytuacji prawnej osób ubezpieczonych (którym przysługuje roszczenie o zwrot nienależnie pobranych składek na ubezpieczenia społeczne), stwarza, w ocenie Sądu, pewną nierówność. Należy przy tym mieć również na względzie, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych, działając jako podmiot wyspecjalizowany, którego jednym z ustawowych zadań jest dysponowanie środkami finansowymi funduszków ubezpieczeń społecznych, w tym ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, wypłata określonych w ustawie świadczeń z ubezpieczeń społecznych, oraz pozbawienie prawa do nich w razie zajścia okoliczności określonych w przepisach szczególnych, ma z mocy ustawy pozycję znacznie bardziej uprzywilejowaną aniżeli pozycja osoby ubezpieczonej, pobierającej świadczenia z ubezpieczeń społecznych. Nie kwestionując pozycji ustrojowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który z mocy ustawy dysponuje szerokim zakresem kompetencji, należy jednakże zwrócić uwagę, iż nie znajduje racjonalnego uzasadnienia stan rzeczy, w którym ubezpieczony, na rzecz którego zostało wypłacone nienależne świadczenie z zasiłku chorobowego, pozostawać będzie stale w niepewności co do tego, do kiedy organ rentowy może skutecznie domagać się od niego zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń, bowiem zgodnie z przyjętą przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych interpretacją, uprawnienie takie przysługiwałoby mu bezterminowo, zaś dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia rozpoczyna swój bieg dopiero od dnia uprawomocnienia się decyzji ustalającej wysokość nienależnie pobranego świadczenia (art. 84 ust. 7 u.s.u.s.). Z drugiej zaś strony, charakteru takiego nie ma uprawnienie przysługujące ubezpieczonemu w razie uiszczenia przez niego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nienależnie pobranej składki na ubezpieczenia społeczne. Roszczenie to przedawnia się z upływem 5 letniego terminu, co wynika wprost z art. 24 ust. 6g u.s.u.s. Stan taki stwarza nierówność pomiędzy Zakładem Ubezpieczeń Społecznych a ubezpieczonymi, bowiem prawa tych podmiotów w analogicznych stanach faktycznych kształtowane są w sposób odmienny.

W ocenie Sądu, przedstawione niniejszym postanowieniem pytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego spełnia wszystkie przesłanki dopuszczalności, tzn. przesłanki: podmiotową, przedmiotową oraz funkcjonalną.

Pytanie to bowiem kierowane jest przez Sąd Rejonowy rozpoznający konkretną sprawę, której rozstrzygnięcie zależy od odpowiedzi Trybunału na zadane pytanie prawne, a zatem podmiot należący do katalogu określonego w art. 193 Konstytucji RP oraz art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (przesłanka podmiotowa).

Jak wskazuje orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, przedmiotem pytania prawnego (przesłanka przedmiotowa) musi być przepis, norma prawna lub akt normatywny, którego zgodność z określonym wzorcem wpływa na treść rozstrzygnięcia przez sąd konkretnej sprawy (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 marca 2002 r. sygn. P 9/01, opubl. OTK-A 2002 nr 2 poz. 14).

Przedmiotem przedstawionego niniejszym postanowieniem pytania prawnego jest kontrola zgodności z art. 2 oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP normy prawnej, dającej się zrekonstruować na podstawie przepisów art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa w związku z art. 84 ust. 1 i art. 84 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zakresie, w jakim dopuszcza do wydania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia z zasiłku chorobowego niezależnie od okresu czasu, jaki upłynął od dnia ostatniej wypłaty nienależnego świadczenia, zaś od udzielenia przez Trybunał Konstytucyjny odpowiedzi na zadane pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie w rozpoznawanej sprawie. Stąd też niniejsze pytanie prawne spełnia wskazaną wyżej przesłankę przedmiotową.

Uzasadniając wystąpienie w niniejszej sprawie przesłanki funkcjonalnej dopuszczalności pytania prawnego, podnieść należy, iż rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego w przedmiocie niniejszego pytania prawnego będzie miało bezpośredni wpływ na rozstrzygnięcie Sądu w rozpoznawanej sprawie. W ocenie Sądu, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w przedmiocie uznania niezgodności powołanej normy prawnej ze wskazanymi w pytaniu przepisami Konstytucji RP, pozwoli na doprecyzowanie przedziału czasowego, w jakim Zakład Ubezpieczeń Społecznych uprawniony jest do wydania decyzji ustalającej należność z tytułu nienależnie pobranych świadczeń z zasiłku chorobowego oraz zobowiązującej do jego zwrotu. W rozpoznawanej sprawie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję w tym przedmiocie niemal 13 lat po dacie wypłaty ostatniego ze świadczeń nienależnie pobranych przez ubezpieczoną, uznanie przez Trybunał za niekonstytucyjne

normy prawnej, na którą składają się powołane przepisy, a będącej podstawą żądania zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń z zasiłku chorobowego bez względu na upływ czasu pomiędzy wypłatą tych świadczeń a wydaniem decyzji w tym przedmiocie da Sądowi rozpoznającemu niniejszą sprawę podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji stosownie do art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w całości wobec całkowitego uwzględnienia odwołania. W przeciwnym wypadku, w razie uznania przez Trybunał Konstytucyjny powyższej normy prawnej w rozumieniu przyjętym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (tj. dopuszczającej wydanie decyzji ustalającej wysokość nienależnie pobranego świadczenia oraz zobowiązującej do jego zwrotu bez względu na długość czasu, jaki upłynął od dnia wypłaty ostatniego z nienależnie pobranych świadczeń do dnia wydania w/w decyzji) za zgodną z powołanymi wyżej artykułami Konstytucji RP, Sąd będzie miał podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jedynie w zakresie odsetek naliczonych od łącznej kwoty nienależnie pobranych świadczeń z zasiłku chorobowego, przyjmując, iż wobec bezterminowego charakteru przysługującego Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych uprawnienia do żądania zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, świadczenia te podlegać będą zwrotowi w pełnej wysokości za okres 3 lat od dnia wypłaty ostatniego z nich. Odsetki ustawowe od łącznej kwoty w/w świadczeń liczone będą od dnia doręczenia ubezpieczonej zaskarżonej decyzji. W pozostałym zakresie odwołanie nie zasługiwałoby na uwzględnienie.

Reasumując, wobec wskazanego wyżej stanu faktycznego sprawy, od odpowiedzi na sformułowane w sentencji pytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego zależeć będzie rozstrzygnięcie rozpoznawanej sprawy.



Na oryginale w miejscu podpisu
za zgodność z oryginałem

sekretarz